

INFORMÁTOR

SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

VI/1995/2

NITRA

OBSAH: Pavol Jozef Šafárik. • Vyznamenanie univ. prof. PhDr. J. Pouliškovi, DrSc. • Zriadenie Nadácie A. Točíka. • Štúdium archeológie na FFUK v Bratislave. • IV. stretnutie východoslovenských archeológov. • Výstavy, spomienková slávnosť. • Vedecká konferencia. • Nové publikácie. • Jubileá. • Za Karolom Godovičom • Noví členovia. • Redakčná výzva.

PAVOL JOZEF ŠAFÁRIK (1795-1861)

V máji 1995 uplynulo dvesto rokov od narodenia básnika, prekladatela, ale hlavne polyhistora a vynikajúceho slavistu P. J. Šafárika, človeka neobyčajne aktívneho, vzdelaného a širokorozhladenejho, schopného postrehnúť základné priority a potreby slovanských národov súvekej Európy. P. J. Šafárik bol výraznou a v celom kultúrnom svete uznávanou autoritou a osobnosťou. Jeho diela sa publikovali nielen v češtine, nemčine a francúzštine, ale takmer vo všetkých slovanských jazykoch. Bol členom Královské české společnosti nauk vo Viedni a mnohých zahraničných učených spoločností.

P. J. Šafárik sa narodil 13. mája 1795 v Kobeliarove (okr. Rožňava) v rodine evanjelického farára. Po gymnaziálnom štúdiu v Rožňave, Dobšinej a na evanjelickom lýceu v Kežmarku (1805-1815) odišiel študovať na univerzitu v Jene, kde sa venoval teológií, filozofii, histórii, filológií a pedagogike. Tu preložil do češtine Schillerovu drámu Marie Stuartovna a z gréčtiny Aristofanesove Oblaky, ktoré kvôli cenzúre knižne vyšli až v r. 1830-1831. K pobytu v Jene sa viažu aj jeho prvé kontakty s Prahou. Po návrate do vlasti (1817) sa stal vychovávateľom v mešťanských rodinách v Bratislave, kde sa zblížil s F. Palackým, s ktorým neskôr pripravil a vydal niekoľko vedeckých prác. V r. 1819 odišiel do Nového Sadu na novozaložené pravoslávne gymnázium. Tam zotrval až do odchodu do Prahy, kam sa v r. 1833 na pozvanie svojich priateľov a priaznivcov prestúpil a pôsobil až do konca svojho života (zomrel 26. júna 1861 v Prahe).

Takmer tri decénia pobytu P. J. Šafárika v Prahe boli vyplnené až neuveriteľnou činorodosťou. Pracoval vo výbere Českého musea a Matice české, vykonával funkciu súdneho tľmočníka, redigoval Světozor (1834-1835) a Časopis českého musea (1838-1848). Súčasne v r. 1837-1847 bol cenzorom, od r. 1841 kustódom a neskôr hlavným bibliotékárom - riaditeľom univerzitnej knižnice. V r. 1848 ho vymenovali za mimoriadneho profesora porovnávacej slovanskej filológie na univerzite v Prahe, ale tohto postu sa vzdal v prospech F. J. Čelakovského. V "meruōsmom" roku sa podielal na organizovaní Slovanského zjazdu v Prahe, na ktorom vystúpil s národné ladeným prejavom. Po nástupe Bachovho absolutizmu sa utiahol z verejného života a venoval sa výlučne vedeckej práci.

Vlastná básnická tvorba a záujem P. J. Šafárika o poéziu a ľudovú slovesnosť sa viaže k mladším rokom jeho života. Básnickou pravotinou je zbierka Tatranská múza s lýrou slovanskou (1814) s podnetmi z antickej poézie, európskeho klasicizmu a ľudovej slovesnosti s Jánošíkovským motívom. V Jene písal české básne, ktoré uverejňoval v Hromádkových Prvotinách pěkných umění. Spolu s F. Palackým vydali spis Počátkové českého básnictví, obzvláště prozodie (1818), v ktorom

odmietli Dobrovského prozodický systém a navrhli užívať časomieru. V r. 1823 P. J. Šafárik spolu s J. Kollárom vydal zbierku *Písne světské lidu slovenského v Uhrách*.

Z oblasti jazykovedy a národných literatúr z rozsiahlej produkcie spomeniem len najvýznamnejšie práce - *Geschichte der slawischen Sprache und Literatur nach allen Mundarten* (1826), *Übersicht der vorzüglichsten schriftlichen Denkmäler alterer Zeiten bei den Serben und andere Sudslawen* (1831), *Serbsche Leserkörner oder historisch-kritische Beleuchtung der serbischen Mundart*. Ein Beitrag zur slawischen Sprachkunde (1833). V Prahe, spolu s F. Palackým, publikoval zásadné práce z bohemistiky (*Die ältesten Denkmäler der böhmische Sprache* 1840, *Počátky staročeské mluvnice* 1845, ktorá vyšla aj v nemeckej mutácii). Celý rad ďalších vedeckých pojednaní a štúdií venoval P. J. Šafárik národným slovanským literatúram, tiež pôvodu hlaholiky a pamiatkam ľiou písanými. Sú to v r. 1851 vydané štúdie Mnicha Chrabra o písmenech slovanských, *Život svätého Konstantina, řečeného Cyrila (Crhy)*, *Život svätého Methodia (Strachoty)*, ďalej *Pohled na prvověk hlaholského písemnictví* (1853), *Über den Ursprung und die Heimat des Glagolitismus* (1858) a ď. Je zaujímavé, že v spore o Štúrovskú slovenčinu P. J. Šafárik stál na strane svojho generačného druha J. Kollára, majúc obavy, aby sa spisovnou slovenčinou neoslabil spoločný zväzok Čechov a Slovákov (*Hlas o potrebě jednoty spisovného jazyka* 1846).

Najväčší význam P. J. Šafárika je však na poli teoretického bádania o pôvode a kultúre Slovanov v Európe na širokej báze využitia vtedy dostupných historických, archeologických, etnografických a jazykovedných prameňov. Predzvesťou záujmu o túto problematiku bolo jeho pojednanie *Abkunft der Slawen nach Lorenz Surowiecki* (1828). Bola to vlastne recenzia knihy L. Surowieckého, v ktorej P. J. Šafárik bol ešte dôsledne autochtonistom. Koncepciu slovanských dejín naznačujú však jeho ďalšie práce - *Myšlénky o starobylosti Slovanov v Evropě* (1834), *Prehľad pramenov staré historie slovanské* (1834) a jeho hlavné dielo - *Slovanské starožitnosti I-II* (1837), ktoré boli čoskoro prekladané do cudzích jazykov. Podľa L. Niederleho k napísaniu *Slovanských starožitností* P. J. Šafárika viedla nedostatočnosť v tom čase vydaných historických máp a práce nemeckých i slovanských bádateľov, ktoré popierali starobylosť Slovanov v Európe, alebo znižovali ich kultúrny prínos, ale tiež úzke odborné kontakty s takými osobnosťami, akými bol Kollár, Surowiecki, Rakowiecki a ď. Podľa L. Niederleho cena diela P. J. Šafárika spočíva v jeho argumentácii, ktorá je taká presvedčivá, že po vydaní *Slovanských starožitností* nikto rozumný o starobylosti Slovanov v Európe nemohol pochybovať (Niederle, ČČM I, 1895, 157). P. J. Šafárik, vychádzajúc z osveteneckých myšlienok J. G. Herdera, si všímal formovanie a úlohu slovanských jazykov a literatúr. V súlade s názorovým svetom romantickej filozofie prijal národnú myšlienku ako základný princíp usporiadania ľudskej spoločnosti a povahu i zmysel svojej vedeckej práce prispôsobil jej potrebám. Odtiaľ plynula jeho filozofia dejín Slovanov ako predpokladanej etnickej jednoty, v ktorej idealizácia minulosti a predstavy o budúcnosti, smerujúce k ideálu ľudskosti, boli sprevádzané kritickým zmyslom pre reálne potreby súčasnosti. Poukazom na úlohu slovanských národov v minulosti nepriamo upevňoval a plodne živil proces národného uvedomenia u jednotlivých konštituujúcich sa slovanských národov. Dospel k poznaniu o vedeckom a politickom dosahu štúdia najstarších slovanských dejín, ale svoju koncepciu nevybudoval na vyhranenom nacionalizme, ako tomu bolo u niektorých súvekých nemeckých a slovanských autorov.

P. J. Šafárik v roku 1842 vydal *Slovanský národopis* a ešte v tom istom roku *Přídavky a opravy k prvnímu vydání*, ako aj štúdie zo slovanskej mytológie, ktoré boli doplnkom *Slovanských starožitností*.

V 19. stor. bol P. J. Šafárik prvým a najväčším syntetikom, zásluhou ktorého sa slavistika stala oblasťou komplexného vedeckého poznania a spolu s J. Dobrovským sa stal zakladateľom nielen českej a slovenskej slavistiky, ale aj slavistiky nemeckej a ruskej. Podstatu a zmysel diela P. J. Šafárika najlepšie vystihuje charakteristika L. Niederleho v predhovore k svojej *Rukověti slovanských starožitností* z r. 1922: "Prvním badatelem, který se obíral těmito otázkami s hlediska vědeckého a kriticky je řešil, aniž ovšem o nich napsal zvláštní dílo, jest velký slavista Josef Dobrovský (1753-1829). Byl především vynikajícím filologem, ale nevyhýbal se otázkam historickým a mythologickým, ani archeologickým. V jeho pracích můžeme nalézt uspokojivé řešení mnoha problému slovanského dějinového. Avšak prvním zakladatelem tohoto oboru slavistiky jest Pavol Josef Šafařík, bývalý ředitel universitní knihovny v Praze. Jeho dílo, jehož název jsme přejali "Slovanské starožitnosti," vyšly v Praze r. 1837 a je jedinečnou a dosud cennou knihou. Jakkoliv je zastaralá, zústává až dodnes

hlavní a nevyhnutelnou základnou studia slovanských počátků. Nikdo ani před Šafářkem, ani po něm nevyložil látku s takovou svědomitostí, s takovým nadšením a s takovou láskou, jako tento skromný pracovník. Jeho jméno bude vždy zářiti mezi jmény koryfejů slovanských národů..." (Eisner J. - edit., Niederle, L., Rukovět slovanských starožitností, Praha 1953, 13-14).

D. Bialeková

VYZNAMENANIE

Predsedníctvo SAV udelilo zlatú medailu Slovenskej akadémie vied univ. prof. PhDr. Josefovovi Pouličkovi, DrSc. za celoživotné vedecke dielo v oblasti historických vied. Vyznamenanie jubilantovi pri príležitosti 85 rokov jeho života odovzdal predseda SAV Doc. Ing. Štefan Luby, DrSc. na slávnostnom zasadaní dňa 7. augusta 1995 v Mikulčiciach, za prítomnosti ministra kultúry SR MUDr. Ivana Hudeca, oceniac príkladnú spoluprácu J. Poulička so slovenskými odborníkmi na poli slovanskej archeológie.

Redakcia

NADÁCIA ANTONA TOČÍKA zriadená na podporu publikovania výsledkov archeologického výskumu na Slovensku

Pri príležitosti 1. výročia úmrtia doc. PhDr. Antona Točíka, DrSc. (15. 6. 1994), prvého riaditeľa Archeologickej ústavu SAV, významného vedca a organizátora archeologickeho výskumu na Slovensku, z úcty k jeho celoživotnému dielu založil Archeologickej ústav SAV v Nitre nadáciu nesúcu jeho meno.

Cielom Nadácie Antona Točíka je vytvárať finančné i materiálové zdroje na zverejňovanie výsledkov najmä veľkých terénnych výskumov pravekých a včasnodejinných osád, pohrebísk a ďalších druhov nálezísk a nálezov. Uprednostňovať sa bude najmä zhodnotenie a monografické publikovanie starších, dosiaľ komplexne nezverejnených archeologickejich prameňov. K tejto forme podpory publikácie výsledkov výskumu zriaďovateľ nadácie pristúpil aj pre nedostatok finančných prostriedkov z oficiálnych rozpočtových zdrojov.

Nadačný fond sa formuje z finančných prostriedkov i materiálových darov (knižnice, polygrafický materiál) právnických a fyzických osôb. Členstvo v nadácii podmieňuje vklad jednotlivca (najmenej 300,- Sk) alebo inštitúcie (najmenej 5000,- Sk) v domácej alebo zahraničnej mene. Čerpanie prostriedkov z nadačného fondu a celá činnosť nadácie sa riadi jej štatútom a zásadami hospodárenia.

Nadácia bola oficiálne zaregistrovaná na Obvodnom úrade v Nitre dňa 8. 9. 1995 pod č. 19/95.

Zriaďovateľ nadácie a jej správna rada sa obracajú na všetkých priažnivcov archeologickeho výskumu na Slovensku s prosbou o podporu vytýčeného ciela. Nadácia vopred ďakuje za príspevky poukázané na jej účet č. 142245-169/0900 v Slovenskej sporiteľni, a.s. v Nitre.

NADÁCIA ANTONA TOČÍKA

Správna rada

Predseda: Prof. PhDr. Jozef Vladár, DrSc.

Podpredseda: PhDr. Stanislav Šiška, DrSc.

Tajomník: PhDr. Ján Rajtár

Pokladník: RNDr. Mária Vondráková

Členovia: PhDr. Eva Kolníková, DrSc.

PhDr. Pavol Mačala, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

Ing. Anna Točíková

Dozorná rada

Predsedca: Doc. PhDr. Alexander Ruttakay, DrSc.

Členovia: PhDr. Darina Bialeková, CSc.

PhDr. Alojz Habovštiak, DrSc.

Poznámka redakcie: Príspevky môžete vložiť aj osobne v ktorejkolvek pobočke Slovenskej sporiteľne na Slovensku alebo poštovou poukážkou tohto peňažného ústavu (nie obvyklou poštovou poukážkou), resp. ich môžete odovzdať (alebo zaslať obvyklou poštovou poukážkou) pokladničke nadácie RNDr. Márii Vondrákovej, Archeologický ústav SAV, Akademická 2, 949 21 Nitra. Ak sa príjme zákon o nadáciach, požiadame o novú registráciu našej nadácie. Jej schválenie však bude pravdepodobne podmienené zložením základného kapitálu (minimálne 100.000,- Sk). Do prijatia zákona chceme preto túto finančnú čiastku získať.

Redakcia

ŠTÚDIUM ARCHEOLÓGIE NA FILOZOFICKEJ FAKULTE UK V BRATISLAVE V SÚČASNOSTI.

Pri stretnutiach s kolegami často dostávam otázky týkajúce sa štúdia archeológie a jeho zmien po novembri '89. Snáď bude preto užitočné zhrnúť niekoľko všeobecných informácií na tomto mieste - už aj preto, že väčšina slovenských archeológov študovala v iných podmienkach.

V súčasnosti sa archeológia na FFUK študuje v rôznych kombináciach, najčastejšie s históriou, ale aj s etnológiou, dejinami umenia a geológiou. Máme aj jeden ročník s jednoodborovou archeológiou. Študuje sa 5 rokov, 3- ročné bakalárské štúdium sme zatiaľ nezaviedli. Absolventi dostávajú automaticky titul magister.

Našou snahou v budúcnosti budú voľne kombinovateľné predmety, v súlade s požiadavkou kompatibility univerzitného vzdelania s vyspelymi štátmi. Súvisí to aj s otázkou demokratizácie vzdelávania - každý (kto na to má) by mal mať možnosť študovať na vysokej škole odbor, ktorý si slobodne zvolil. Preto sme sa rozhodli otvárať štúdium archeológie každý rok (z kapacitných dôvodov však prijíname nie viac ako 20 študentov) a nie ako v minulosti, keď sa už objavovali až nežiaduce 4-ročné prestávky. Neobstojí tu námietka, že len archeológov spoločnosť nemôže potrebovať. Vychádzame zo zásady slobody a zodpovednosti každého jednotlivca za seba. Pri výbere študijného odboru by mal preto každý zvážiť aj možnosti ďalšieho uplatnenia sa. O tom nemôže rozhodovať štát, ani univerzita.

Ustálenie tohto systému by si však vyžadovalo aj ďalšie zmeny, okrem iného aj v prijímaní absolventov do zamestnania. Najlepší študenti by mali mať viac-menej zaručené, že sa uplatnia v centrálnych inštitúciach, prípadne ako doktoranti. I tak sa však v budúcnosti budeme pravdepodobne stretávať s archeológmi zamestnanými len dočasne - v rámci určitých projektov (v západnej Európe to vôbec nie je zriedkavé).

Vráťme sa však do súčasnosti. Ako som už uviedol, všeobecným trendom univerzitného štúdia je dôraz na slobodné rozhodovanie poslucháčov i počas štúdia. Z povinných predmetov tzv. spoločného základu zostali preto na FiFUK iba dejiny filozofie, vystriedané v 3. ročníku výberovou prednáškou z vied o spoločnosti (ponuka predstavuje okolo 15 predmetov). Novinkou pre 2.-4. ročník sú tzv. celouniverzitné prednášky (výberové), ktoré majú za úlohu prekonáť izolovanosť odborného vzdelávania na UK. Každá fakulta ponúka niekoľko prednášok tohto typu, ktoré môžu navštievoať študenti z celej univerzity.

V rámci archeológie sa takisto systém výberových prednášok uplatňuje vo zvýšenej miere - hlavne vo 4.-5. ročníku. Svojím spôsobom výberové sú však všetky prednášky, keďže účasť na nich nie je povinná. Povinné sú iba prosemínare a semináre - 6 semestrov z praveku, 1 z doby rímskej a 6 zo slovanskej a stredovekej archeológie.

Prednášky sú zadelené do dvoch veľkých okruhov - v nižších ročníkoch so zameraním na územie Slovenska (čiastočne aj Čiech a Moravy), kým vo vyšších ročníkoch sa pozornosť sústredí na Európu. Okrem základného cyklu ponúkame aj ďalšie predmety dokresľujúce profil absolventa: terénna teória a prax, fyzická antropológia, muzeológia, kultúrna antropológia, metodológia a nu-

mizmatika. Poslucháči v kombináciach sa po 2. ročníku rozhodujú pre hlavný a vedľajší predmet. Po 1.-4. ročníku je povinná 4-týždňová prax a 10-dňová exkurzia.

Reforma systému univerzitného štúdia však ešte nie je ukončená, určite preto dôjde k ďalším zmenám, najmä čo sa týka väčšej slobody voľby zo strany študentov.

E. Krekovič

IV. STRETNUTIE VÝCHODOSLOVENSKÝCH ARCHEOLÓGOV

Vo Vlastivednom múzeu v Hanušovciach sa 8. novembra 1995 uskutočnilo IV. stretnutie východoslovenských archeológov za účasti pracovníkov múzeí, Pamiatkového ústavu a Archeologického ústavu SAV, ktorého cieľom bolo informovať o aktivitách v uplynulej výskumnej sezóne.

O prieskumoch a výskumoch regionálneho strediska Pamiatkového ústavu v Košiciach referovala M. Ďurišová, za Zemplínske múzeum v Michaloviciach L. Gačková. O pokračovaní výskumu v Sedliskách-Podčíve informovala M. Jenčová z Vlastivedného múzea v Hanušovciach. L. Kaminská hovorila o ukončení viacročného výskumu Archeologického ústavu SAV v Hôrke-Ondreji, E. Mirošayová o prácach realizovaných v tohtoročnej sezóne na hradišku v Smižanoch-Čingove. L. Olexa referoval o záchranných prácach AÚ na trase plynovodu - najmä na lokalite Nižná Myšla - Alamenev, ako aj o 19. sezóne výskumu na pohrebisku otomanskej kultúry v Nižnej Myšli - Várhegy. M. Soják uviedol výsledky výskumu Podtatranského múzea na sídlisku z doby bronzovej v Poprade - Matejovciach. S. Šiška oboznámil prítomných s prácou polsko-slovenskej expedície na výskume v Kochanovciach, ako aj s výsledkami svojho bádania týkajúceho sa použitia obsidiánu v neolite a eneolite na Slovensku.

Záverom informovala E. Mirošayová o návšteve výskumu solných baní v Hallstate.

Účastníci sa dohodli, že V. stretnutie sa uskutoční v roku 1996 v Košiciach.

M. Lamiová

VÝSTAVY, SPOMIENKOVÁ SLÁVNOSŤ

V rámci "Dní európskeho kultúrneho dedičstva" bola v knižnici Jána Bocatia v Košiciach sprístupnená výstavka archeologických publikácií zameraných na košickú oblasť, resp. prác bádateľov pôsobiacich v Košiciach. Pri jej otvorení dňa 5. 9. 1995 odznela prednáška M. Lamiovej: Najstaršie dejiny Košíc a okolia vo svetle archeologickej výskumu.

M. Lamiová

V Blažicach, okr. Košice, v dňoch 25. a 26. augusta 1995 oslavili 750. výročie prvej písomnej zmienky o obci. Pri tejto príležitosti pripravili pracovníci Výskumného pracovného strediska v Košiciach výstavku venovanú pamiatke a výskumom PhDr. Jána Pástora, CSc., vďaka ktorým sa Blažice - najmä tu objavená hrnčiarska dielňa z doby rímskej - stali pojmom v archeologickej literatúre. Príspevkom o najstarších dejinách obce obohatili aj zborník vydaný k tomuto jubileu.

M. Lamiová

S p o m i e n k o v á s l á v n o s t pri príležitosti nedožitých 80. narodenín PhDr. Emila Petácha, CSc. sa uskutočnila 28. 9. 1995 v Košiciach. Účastníci si pripomnuli diela tohto významného numizmatika, z ktorých najroziahlejšie: "Dejiny mincovania v Košiciach," vyšlo až po autorovej smrti. Prítomní spolupracovníci a priatelia sa podeliili o svoje spomienky na vzácného človeka, pedagóga, muzejníka, historika, numizmatika.

M. Lamiová

VEDECKÁ KONFERENCIA

V dňoch 7.-8. septembra 1995 Nitrianska štátnej galéria, za finančnej podpory Mestského fondu kultúry Pro Nitria, pri príležitosti Dňa európskeho kultúrneho dedičstva, zorganizovala vedeckú konferenciu Európske kontexty nitrianskej kultúry. Vedecký program prebiehal v rámci troch sekcií:

Sekcia literárnej vedy a jazykovedy: I. Müller - Doba a miesto vzniku hlaholiky, K. Palkovič - Kultúrno-jazykové vzťahy na slovensko-rakúskom Pomoraví, Š. Ondruš - Z histórie toponymie Nitry a nitrianskej župy, L. Stojanovova - Bulharsko a Pavol Jozef Šafárik, A. Červenák - Nitra na polceste medzi východom a západom, A. Hollá - Nitra a literárny stredovek - Konflikt Vichinga s Metodom a Deotmarom, M. Keruľová - Pozícia mesta a hradu v staršej literatúre, A. Fischerová - Interpretácia slovenského národného obrodenia v Nitre, I. Hochel - Svätopluk v Jégého literárnej fikcii, J. Melicher - Premeny Nitry od pohanského mýtu cez kresťanskú legendu v umenie fikcii v literatúre pre deti a mládež.

Historicko-archeologická sekcia: M. Zemene - Prvé nitrianske biskupstvo cez optiku činnosti biskupa Vichinga, J. Lukačka - Nitra a Nitriansko v 10. storočí, A. T. Ruttay - Poznámky ku kultúrnym a etnickým pomerom v Karpatskej kotline v 10.-13. storočí, P. Bednár - Európske kontakty Nitry vo včasnom stredoveku, V. Bíroš - Postavenie Nitry v stredoveku vo svetle numizmatických nálezov, J. Ruttkayová - Výsledky archeologickej výskumu na Kupeckej ulici v Nitre, J. Podolák - Súčasný vývin etnickej štruktúry na slovensko-maďarskom pomedzí.

Sekcia umenovedy a pamiatok: E. Mistrik - Máme v slovenskej kultúre "centrum" a "regióny"?, E. Trizuljaková - Po stopách (nielen slovenskej) metafory, T. Kolinsk - Nové aspekty v histórii nitrianskeho kódexu, L. Podušel - Maximilián Schurmann a impresionizmus, K. Kahoun - Motívy tradície v diele Tibora Bártfaya, K. Čierna - Insita v európskom kontexte - insitný sochár Ján Hatnagy, S. Katkin - Poznatky z výskumu rímsko-katolíckeho kostola Narodenia Panny Márie v Zemianskych Kostoloch, D. Ilievová - Secénsa prestavba bývalého Župného domu v Nitre v kontexte európskych vplyvov na secesnú architektúru Slovenska, V. Babčanová - Nitrianska malovňa porcelánu, J. Vondráček - Slovenské polnohospodárske múzeum v kontextoch európskej a svetovej kultúry, E. Kocsis - Výtvarné kontexty Katedry výtvarnej výchovy VŠP v nitrianskom výtvarnom spektre.

Treba iutovať, že táto odborne vysokokvalifikovaná vedecká konferencia bola málo propagovaná a ostala tak prístupná len užšiemu okruhu záujemcov. Referaty však budú publikované v samostatnom zborníku, ktorý má vyjsť v r. 1996.

D. Bialeková

NOVÉ PUBLIKÁCIE

ARCHEOLOGIA A ROPA. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝSKUMY NA TRASE VÝSTAVBY PRELOŽKY ROPOVODU MIMO ŽITNÉHO OSTROVA. Zostavovateľ Matej Ruttay, Archeologický ústav SAV Nitra 1995, 49 s.

Publikácia vyšla vďaka podpore akciovéj spoločnosti Transpetrol a je dôstojným reprezentantom spolupráce medzi investorom stavby a realizátorom archeologickej výskumov. Kvalitná tlač, farebné fotografie terénu a predmetov, ako aj dobrá úroveň krátkych referencií o základných výsledkoch 16-tich realizovaných výskumov s použitelnou dokumentáciou, je cestou, ako prezentovať všetky väčšie akcie hradené z prostriedkov investora stavby. Osviežením je použitie kresbových rekonštrukcií zo života vtedajšej spoločnosti. Vyšla vo formáte A5 s anglickým resumé. Cena publikácie: 95,- Sk.

JOZEF BUJNA: MALÉ KOSIHY. LATÉNEZEITLICHES GRÄBERFELD. KATALOG. Archaeologica Slovaca Monographiae, Catalogi, Tomus VII, Archeologický ústav SAV Nitra 1995, 230 s., 105 obr., 62 tabuľiek, nemecký text, slovenské resumé.

Ide o katalógové spracovanie pohrebiska skúmaného v r. 1985. Počtom odkrytých hrobov patrí medzi najväčšie na Slovensku. Celkovo bolo preskúmaných 105 objektov z doby laténskej. Z toho 102 možno považovať za hroby - 36 je kostrových a 62 žiarového rítu. Zvyšných 5 asi tiež možno priradiť k žiarovým hrobom. Preskúmané hroby poskytli početný súbor vyše 500

inventárnych položiek predovšetkým kovových predmetov a takmer 300 rekonštruovateľných nádob. V publikácii autor kladie vysoký dôraz na informačnú obsažnosť deskripcie a na kvalitu obrazovej dokumentácie, ktorá je doplnená základným určením a analýzami sprievodného materiálu od pracovníkov AÚ SAV. Cena publikácie: 181,- Sk.

JAN FILIP: KELTSKÁ CIVILIZACE A JEJÍ DĚDICTVÍ. Nové rozšírené vydání. Academia Praha 1995, Stříbrná řada, malý formát, 259 s. 4. vydanie, doslov od PhDr. J. Břeňa, fotografie, kresby, plány z archívu Jana Filipa.

Od prvého vydania uplynulo už 35 rokov a zároveň 14 rokov od úmrtia Jana Filipa. Hoci poznanie o keltskej civilizácii pokročilo opäť ďalej a obrovské množstvo analytických prác pribúda, zostáva táto knižka jedinečným a systematicky uceleným obrazom vývoja a historického odkazu tejto doby. Určená je predovšetkým záujemcom o Keltov z radosť širokej verejnosti a študentom.

Publikáciu možno:

- zakúpiť: Academi, Václavské nám. 34, Praha 1
- objednať: Academia, Vodičkova 10, 112 29 Praha 1

G. Březinová

JURAJ PAVÚK, ŠTÚROVO. EIN SIEDLUNGSPLATZ DER KULTUR MIT LINEARKERAMIK UND ŽELIEZOVCE-GRUPPE (s príspevkami L. Husáka a M. Kacsanowskej). Vydal Archeologický ústav SAV v edícii Archeologica Slovaca Monographiae Studia, Tomus IV. Nitra 1994, 284 strán, 70 obrázkov, 77 tabuliek, 5 príloh.

Modernými metódami spracované a vyhodnotené sídlisko kultúry s lineárnoch keramikou a želiezovskou skupinou, preskúmané počas záchranného výskumu v Štúrove v rokoch 1965-1967. V súčasnosti je to najvýznamnejšie a najkomplexnejšie preskúmané sídlisko z obdobia stredného neolitu nielen na Slovensku, ale v celej Karpatskej kotline. Autorovi sa podarilo vyčleniť 10 sídliskových horizontov a sedem stavebných areálov, sledovať funkčnosť objektov a urbanizmus jednotlivých sídliskových horizontov. Analýza keramického materiálu tvorí druhú podstatnú časť monografie, ktorá, podobne ako aj predchádzajúce kapitoly, je spracovaná v európskom kontexte. Cena publikácie: 255,- Sk.

JURAJ PAVÚK - JOZEF BÁTORA, SIEDLUNG UND GRÄBER DER LUDANICE-GRUPPE IN JELŠOVCE (s príspevkami J. Jakaba, M. Fabiša, L. Illášovej, E. Pernicka a J. Görsdorfa). Vydal Archeologický ústav SAV v edícii Archaeologica Slovaca Monographiae Studia, Tomus V. Nitra 1995, 208 strán, 94 obrázkov, 8 tabiel, 4 diagramey.

Zhodnotenie výskumu v Jelšovciach, prevádzdaného v rokoch 1982-1987 (J. Bátora) na ploche 37 000 m². Objavených 573 sídliskových objektov, 631 hrobov z rôznych úsekov praveku a včasného stredoveku. Predmetom publikácie je vyhodnotenie sídliska a pohrebiska ludanicej skupiny (26 úplne alebo čiastočne preskúmaných obytných domov, 42 sídliskových jám, 22 kostrových hrobov), ako aj riešenie sociálnych, hospodárskych a ekologických pomerov na lokalite a v regióne stredného Ponitria v časovom úseku 3000-1500 p. n. l. Cena publikácie: 175,- Sk.

STANISLAV ŠIŠKA, DOKUMENT O SPOLOČNOSTI MLADŠEJ DOBY KAMENNEJ (ŠARIŠSKÉ MICHALANY). Vydal Archeologický ústav SAV vo vydavateľstve VEDA v edícii Archeologické pamätníky Slovenska, zv. 4, s finančným príspevkom štátneho fondu kultúry Pro Slovákov. Bratislava 1995, 58 strán, 34 obrázkov, nem. a angl. resumé.

Zhrnutie a vyhodnotenie výskumu viacfázového sídliska v Šarišských Michalancoch (okr. Prešov), ktorý autor publikácie urobil v rokoch 1981-1987.

Prvú, najstaršiu fázu sídliska predstavuje kultúra s východnou lineárnoch keramikou, druhú a tretiu fázu bukovohorská kultúra a štvrtú kanelovaná kultúra. Lokalita bola krátkodobo osídlená aj ľudom s kultúrou Gáva a najmladšie osídlenie je dokumentované zemnicou z 12.-13. storočia. Stredobodom pozornosti autora publikácie je mnohostranné vyhodnotenie osídlenia (sídlisko aj pohrebisko) s bukovohorskou kultúrou. Na pozadí tejto lokality autor oboznamuje

čitatela s celkovým vývojom rolnického spoločenstva na východnom Slovensku a v prilahlých oblastiach v druhej pol. 5. a v pol. 3. tisícročia p. n. l. Autorom veľmi dôsledne a premyslene vybratý dokumentačný materiál v dôsledku grafickej úpravy publikácie stratil na svojej atraktívnosti a vypovedacej schopnosti. Cena publikácie: 100,- Sk.

LUBOMÍRA KAMIŃSKÁ, KOŠICE A OKOLIE V PRAVEKU A VČASNEJ DOBE DEJINNEJ. STRUČNÝ SPRIEVODCA PO ARCHEOLOGICKÝCH PAMIATKACH. Vydalo vydavateľstvo Pergamen, s. r. o. v Sečovciach v r. 1995. Publikácia vznikla v spolupráci s Archeologickou nadáciou východného Slovenska so sídlom v Košiciach. Základné informácie o pravekom a včasnodejinnom osídlení Košíc a okolia s vhodnou fotografickou a kresbovou dokumentáciou, určené pre školy a osvetovú prácu. Slovenská (str. 3-27) a nemecká mutácia (str. 35-47), 27 farebných a čiernobielych obrázkov a mapa pravekého a včasnodejinného osídlenia Košíc a okolia.

J. HROMADA - J. KOZŁOWSKI, COMPLEX OF UPPER PALEOLITHIC SITES NEAR MORA-VANY, WESTERN SLOVAKIA. Vol. I. Moravany - Žakovska (excavation 1991-1992). Vydal Instytut Archeologii Jagiellonskiej Uniwersytetu w Krakowie a Archeologicznyj ústav SAV v Nitre. Kraków 1995, 91 strán, 25 tabiel, 50 obrázkov, 19 tabuliek. Sponzoroval Polský komitét pre vedecký výskum. Publikácia spracovaná modernými matematicko-štatistickými metódami za spoluúčasti odborníkov z iných vedných odborov (spoluautori S. W. Alexandrowicz, L. Bánesz, B. Kazior, H. Kubiać, M. Lityńska-Zając, M. Pawlikowski, A. Pazdur, K. Sobczyk, J. Trąbska). V publikácii je prehľad bádania na neskorpaleolitických sídliskách v Moravanoch nad Váhom a v Piešťanoch - Banke, ďalej pojednanie o geografickom prostredí tohto mikroregiónu a z rôznych aspektov vyhodnotený výskum v Moravanoch - Žakovskej (1991-1992). Odbornú časť dopĺňa súpis najdôležitejšej literatúry.

M. LUTOVSKÝ - N. PROFANTOVÁ, SÁMOVA ŘÍŠE. Vydala Academia, 90 strán, 26 obrázkov, Praha 1995. Kultivovane a zaujímavo napísaná publikácia s filozofickým podtónom upúta pozornosť rovnako odborníkov, ako aj širšiu čitatelskú obec. Konfrontáciou historických prameňov (Chronicarum quae dicuntur Fredegari Scholastici libri IV a údaj o Samovej ríši v Conversio Bagoariorum et Carantanorum) s prameňmi archeologickými dosiahli autori dynamickosť a plasticitu doby i pohľadu na aktérov tohto dejinného úseku našich najstarších dejín - Slovanov, Avarov a Frankov, na ich vzájomné kontakty od vzniku Samovej ríše až po víťaznú bitku pri Wogastisburgu, v ktorej Samo porazil franského panovníka Dagoberta I. Autori podávajú mnohotvárny obraz o staroslovanskej spoločnosti, o Samovi a jeho ríši a o tak spornej lokalizácii Wogastisburgu. Publikácia je pekne a výstižne ilustrovaná.

JÁN STEINHÜBEL, VEĽKOMORAVSKÉ ÚZEMIE V SEVEROVÝCHODNOM ZADUNAJSKU. Vydalo vydavateľstvo Veda. Bratislava 1995, 98 strán, 2 mapy. Autor - historik využíva písomné pramene k načrtnutiu vývoja nielen uvedenej oblasti, ale aj bývalej Panónie od rozpadu avarského kaganátu až po príchod starých Maďarov. Konfrontácia historických prameňov s najnovšími výsledkami archeologického bádania maďarských kolegov (K. Mesterházy, R. Müller, B. Szőke, T. Vida a ď.) by bola prispela k ucelenejšiemu pohľadu na túto nesmierne zaujímavú problematiku.

SLOVAKS AND MAGYARS. SLOVAK-MAGYAR RELATIONS IN CENTRAL EUROPE (edit. P. Štefček). Bratislava 1995, 152 str. Vydala Správa kultúrnych zariadení MK SR pre Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Zborník príspevkov o kontaktoch Slovákov a Maďarov. Problematicou včasného stredoveku sa zaoberá V. Sedlák, D. Čaplovič a J. Doruľa. Príspevky ďalších autorov sú venované novodobým kontaktom Slovákov a Maďarov.

MITTELDONAUGEBIET UND SÜDOSTEUROPA IM FRÜHEN MITTELALTER (6.-12. JAHRH. - STREDNÝ DUNAJ A JUHOVÝCHODNÁ EURÓPA VO VČASNOM STREDOVEKU (6.-12. STOR.), T. Štefanovičová, Z. Ševčíková /Hrsg./). Bratislava 1995. Vydala Katedra všeobecných dejín a Katedra archeológie FFUK v Bratislave v edícii Studia Archaeologica et Medievalia 1. Zborník referátov z medzinárodného kolokvia, konaného v dňoch 30. nov. - 1. dec. 1993 v Bratislave, ako výstupnej úlohy trojročného medzioborového grantového projektu Katedry archeológie FFUK "Slovenia a juhovýchodná Európa vo včasnom stredoveku," so zretelom na vplyvy Byzancie na kultúru Slovanov na Balkáne a na strednom Dunaji, čo sa výrazne prejavilo v príspevkoch autorov zborníka (autori príspevkov T. Štefanovičová, V. Mordvincev, M. Daniš, L. Matejko, A. Fiala, Z. Ševčíková, K. Mesterházy, E. Pavlovičová, V. Hrochová).

KELTEN, GERMANEN, RÖMER VOM AUSKLANG DER LATÈN-ZIVILISATION BIS ZUM 2. JAHRHUNDERT IM MITTELDONAUGEBIET (Hrsg. J. Tejral, K. Pieta, J. Rajtár). Vydal Archeologický ústav AV ČR v Brne a Archeologický ústav SAV v Nitre. Brno - Nitra 1995. Zborník referátov zo VII. medzinárodného sympózia "Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im nördlichen Mitteldonaugebiet", uskutočneného v dňoch 13.-16. decembra 1994 v Malých Vozkanoch. Príspevky sú venované významným lokalitám a nálezom (M. Balek - O. Šedo, V. Varsík, K. Elschek, E. Lauermann), sídliskovej problematike doby rímskej v stredodunajskom regióne, v Čechách a v okolí Krakova (E. Droberjar, D. Gabler, K. Godłowski, V. Salač), obchodným kontaktom (A. Stuppner), historickej výpovedi mincí (E. Kolníková), keramike a hrnčiarstvu (M. Lamiová-Schmiedlová - B. Tomášová, S. Paládyi, E. Szönyi, E. Schindler-Kaudelka - S. Zabehlicky-Schleffenegger) a ďalším otázkam (G. Dobesch, M. Erdlich, J. Tejral).

D. Bialeková

STUDIA HISTORICA NITRIENSIA II. Vydala Katedra história a archeológie, Fakulta humanitných vied v Nitre, Nitra 1994. (editor E. Nižnanský). KHaA pokračuje vo vydávaní svojho časopisu, pričom obsah jednotlivých príspevkov vychádza z profesionálneho zamerania jednotlivých členov katedry, ako aj externých spolupracovníkov: *Bujna, J.*: Mladšia doba železná-laténska na Slovensku (Prehľad stavu bádania za posledné dve desaťročia). *Hečková, J.*: Výzdobné prvky a motívy na keramike domácej proveniencie zo sídliska z doby rímskej v Chotíne. *Marci, L.*: Skepticizmus a stoicko-epikurejské prvky v názoroch M.de Montaigne. *Nižnanský, E.*: K. D. Bracher a jeho interpretácia fašizmu. *Prelovská, D.*: Postavenie poddaných vo východnom Gemeri v čase urbárskej regulácie Márie Terézie. *Ruman, L.*: Sanačný režim v Polsku v prvých rokoch svojej existencie (1926-28). *Zubácka, I.*: Hospodárske pomery a vývoj mestskej správy v Nitre v období prvej Československej republiky (1918-1938). V čísle sa nachádzajú aj recenzie a správy.

STUDIA HISTORICA NITRIENSIA III. Vydala Katedra história a archeológie, Fakulta humanitných vied, Vysoká škola pedagogická v Nitre. Nitra 1995. (editor E. Nižnanský). Katedra história pracuje na spoločnom grante "Politické systémy v dejinách európskych štátov". Tretie číslo obsahuje najmä príspevky, ktoré odzneli na medzinárodnej konferencii rovnakého názvu, ktorá sa uskutočnila v novembri 1994. Príspevky sú zo starších i moderných dejín, pričom nie je striktné členenie na národné a všeobecné dejiny, čím sa umožní lepšia komparácia. *Hečková, J.*: K problematike stratifikácie spoločnosti v dobe protohistorickej na juhozápadnom Slovensku. *Marci, L.*: Moc autonómie a autonómia moci. Osobnosť a štát v období talianskej renesancie. *Prelovská, D.*: Podiel zákonodárnej a výkonnej moci v procese presadzovania osvietenských reforiem (urbárska regulácia). *Kohárová, M.*: Politicko-mocenský systém Rakousko-Uherska 1867-1918 (se zamienením na České země). *Podrimavský, M.*: Slovenská národná strana ako politická reprezentantka Slovákov (1871-1914). *Gonec, V.*: K problémum posuzování a hodnocení politických systémov ve 20. století. Hranice mezi historií a politologií. *Nižnanský, E.*: K problémom vzťahu politickej ideológie a politiky v 20. storočí. (Intencionalisti a funkcionalisti v historiografii SRN). *Ruman, L.*: Vzťah medzi výkonnou a zákonodárnou mocou v Polsku v 20.

rokoch. *Krajčovičová, N.*: Začleňovanie Slovenska do politického systému prvej ČSR a v politickom živote Slovenska na prelome 20. a 30. rokov. *Šuchová, X.*: Kompetencie krajinských samosprávnych orgánov vo svetle prvých rozpočtov Slovenskej krajiny. *Zubácka, I.*: Vývin obecnej samosprávy na Slovensku v rokoch 1918-1938 so zameraním na pomery v Nitre. *Goncová, M.*: Edvard Beneš a možnosti demokracie v strednej Európe. *Zavacká, K.*: Zásadné vplyvy na právne zmeny na Slovensku v r. 1938-1939. *Kamenc, I.*: Štatostrana v totalitnom politickom systéme - jej funkcie a postavenie. (HSĽS v politickom systéme vojnového slovenského štátu). *Barnovský, M.*: Politický systém v Československu v rokoch 1945-1948. *Slnková, V.*: Parlament v politickom systéme Československa a legislatívne orgány v rokoch 1945-1948. *Matekin, S.*: Demokratická strana a jej miesto v štruktúre politických strán na Slovensku v r. 1945-1948. *Vaculík, J.*: K predstavám o československom politickom systému po pádu komunizmu. V čísle sa nachádza aj archeologický príspevok *Březinová, G.*: Kostená a parohová industria z laténskeho sídliska Nitra-Šindolka.

STUDIA HISTORICA NITRIENSIA IV. Vydala Katedra história a archeológie, Fakulta humanitných vied, Vysoká škola pedagogická v Nitre, Nitra 1995. (editor E. Nižňanský). Časopis KHaA týmto číslom získal periodicitu dvakrát do roka. Jeho vnútorné členenie je bohatšie. Okrem tradičných štúdií, recenzií a správ tu nájmeme aj časť zameranú na edovanie prameňov, pozostalostí, ale aj diskusiu z vedeckej konferencie. V časti štúdie sú príspevky: *Marci, L.*: Machavelli a Montaigne - dva prístupy k riešeniu problému autonómie osobnosti. *Nižňanský, E.*: Fašizmus a úloha stredných vrstiev (sociologické a psychologické teórie). *Ruman, L.*: Na ceste k Brestu - sanačný režim v prvých rokoch svojej existencie II. (1928-1930). *Wiedermann, E.*: Hohlenfundorte und Anpassung urzeitlicher Besiedlung an die klimatischen Aenderung am mittleren und oberen Flusslauf der Nitra. *Zubácka, I.*: Slovenske národne noviny 1845-1848. (Príspevok k 150. výročiu vzniku prvého politického orgánu Slovákov). V časti dokumenty: *Prelovská, D.*: Testament ako prameň analýzy každodenného života meštanov. *Ruman, L.*: Program československej sociálnej demokracie v roku 1930. *Slnková, V.*: Pamätný spis - povolebná reakcia M. Rázusa (1935). *Zavacká, I.*: Fašizmus v práve na Slovensku. V časti z pozostalosti: *Nižňanský, E.*: Jeden text Antona Štefánka o nacionalizme. V časti diskusia z konferencie Medacta, ktorá sa uskutočnila v júni 1995: *Hečková, J.*: Archeológia vo vyučovacom procese. *PRELOVSKÁ, D.*: Urbárska regulácia Márie Terézie (Alternatívny spôsob výučby problematiky). *Slnková, V.*: História vo vzdelávacom systéme pôvodnej školskej dochádzky Walesu. *Zubácka, I.*: Niekoľko námetov k tvorivému využitiu učebnice dejepisu na základnej škole.

J. Hečková

SLOVENSKÁ ARCHEOLÓGIA 1995/2. Obsah:

Cheben, I. - Illášová, L. - Hromada, J. - Ožvoldová, L. - Pavelčík, J.: Eine Oberflächengrube zur Forderung von Radiolarit in Bolešov. s. 185-204.

Zábojník, J.: Soziale Problematik der Gräberfelder des nördlichen und nordwestlichen Randgebietes des Awarischen Kaganats. s. 205-340.

Správy a recenzie: *Bátora, J.*: Medzinárodné sympózium o počiatkoch metalurgie v Bochume. *Bujna, J.*: 19. kolokviu Francúzskeho združenia pre štúdium doby železnej. *Kuzmová, K.*: IV. kolokvium o rímskoprovinciálnej umeleckej tvorbe v Celje - 1995. *Furmánek, V.*: Rastko Vasić: Die Sicheln im Zentralbalkan. Stuttgart 1994. *Březinová, G.*: Jiří Waldhauser und Arbeitsgruppe: Die Hallstatt- und Latènezeitliche Siedlung mit Gräberfeld bei Radovesice in Bohmen. Praha 1993. *Vlkolinská, I.*: Suchobokov, O. V.: Dniprovske lisostepove Livobrežžia v VIII-XIII st. Kyjev 1992. *Vlkolinská, I.*: Petrašenko, V. V.: Slavjanska keramika VIII-IX st. Pravobrežja strednogo Dnepra. Kyjev 1992. *Šulcová, J.*: Michail Alexandrovič Tkačov: Zamki Belorusii. Minsk 1987. *Smoláriková, K.*: Enki - Zborník štúdií o starovekých dejinách. Bratislava 1993.

I. Vlkolinská

JUBILEÁ

Srdečne gratulujeme členom Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV, ktorí sa v prvom polroku 1996 dožívajú svojho životného jubilea. Želáme im zdravie, úspechy v práci a životnú pohodu.

65 rokov

PhDr. Jozef Paulík, CSc. (nar. 30. 3. 1931 v Sóskute v Maďarsku). V r. 1955-1967 Archeologický ústav SAV v Nitre, od r. 1967 až do odchodu do dôchodku Archeologické múzeum Slovenského národného múzea v Bratislave. Popredný odborník na mladšiu a neskorú dobu bronzovú a halštat, ale venoval sa aj iným úsekom praveku i protohistorického a historického obdobia - Život a umenie doby železnej na Slovensku (1962), Praveké umenie na Slovensku (1980, aj nemecká mutácia), Keltské hradisko Pohanská v Plaveckom Podhradí (1976), Osada z doby bronzovej v Pobedime (1983 - spolu s E. Studeníkovou), rozsiahla vedecko-výskumná a múzejnícka práca, v r. 1993 vedecko-populárna publikácia Bronzom kované dejiny.

65 rokov

Univ. prof. PhDr. Mária Novotná, DrSc. (nar. 26. 4. 1931 v Bratislave). Od skončenia štúdia na FFUK v Bratislave v r. 1955 až do súčasnosti prednáša na Katedre archeológie dejiny praveku a pravekej metalurgie so zameraním na juhovýchodnú a východnú Európu, člena Komisie pre výskum pravekej metalurgie pri UNESCO. Popri pedagogickej činnosti bohatá vedecko-výskumná aktivita, ktorou sa erudovane etablovala na vedeckom európskom fóre (Die Bronzefunde in der Slowakei, 1970), štyri monotematické monografie v edícii Prähistorische Bronzefunde - München (1970, 1980, 1981, 1991), vedecké štúdie a príspevky v domácich aj zahraničných periodikách, v r. 1994 vedecko-populárna publikácia Svedectvá predkov. V rokoch 1956-1958 vedecká tajomníčka SAS pri SAV.

65 rokov

PhDr. Pavol Kuka (nar. 23. 6. 1931 v Dekýši). Riadiaci aj odborný muzeálny pracovník (Zvolen, Kremnica a ď.) zameraný predovšetkým na regionálne dejiny, v ktorých uplatňuje svoju odbornú špecializáciu archeológa, historika a etnografa. Autor monografií Andrej Kmet' (1963), Pustý hrad. Príspevok k dejinám Pustého hradu a počiatkom mesta Zvolen (1964), spoluautor publikácií Tŕnie (1992), Pod Polanou a v Honte I (1993), Babiná (1994), Pod Polanou a v Honte II (1995) a ď., autor odborných a populárnych príspevkov v odborných aj regionálnych časopisoch, bohatá výstavnícka a múzejnícka aktivity.

60 rokov

PhDr. Elena Minarovičová (nar. 9. 6. 1936 v Prahe, Česká republika). Štúdium klasickej archeológie na FFUK v Bratislave, potom zameranie na numizmatiku, od r. 1969 odborná pracovníčka Numizmatického oddelenia Slovenského národného múzea v Bratislave. Spracovala a odborne vyhodnotila zbierky rímskych a byzantských mincí vo fondech SNM, ale popri zameraní sa predovšetkým na rímske a byzantské mincovníctvo bohatá publikáčná činnosť aj z neskorších období, tiež medailérstva. Autorka bibliografií popredných slovenských numizmatikov a bibliografie slovenskej numizmatiky, tiež monografií Portrét na starovekých minciach (1979), Portrét na minciach od stredoveku po súčasnosť (1982, II. vydanie 1986), Numizmatická príručka (1985 spolu s V. Bystrickým), spoluautorstvo v Malej numizmatickej encyklopédii.

D. Bialeková

ZA KAROLOM GODOVIČOM

Dňa 19. decembra 1995 vo veku 87 rokov zomrel zaslúžilý a obetavý archeológ - amatér, dlhoročný spolupracovník Archeologickeho ústavu SAV Karol Godovič z Abrahámu. Záujem o archeológiu prejavil tento inteligentný, vnímatливý a ušlachtilý človek už v najrannejšom veku svojej dospelosti a aj napriek tomu, že nemohol študovať, vytrval v ňom až do posledných dní svojho života. Jeho známa zbierka, ktorú v roku 1938 venoval Slovenskému národnému múzeu v Turčianskom Sv. Martine, stala sa podnetom pre archeologický výskum v obci a okolí, na ktorom sa osobne podielal. Spolupracoval aj na ďalších výskumoch, napr. v Cíferi-Páci, Seredi, Hostiach, Horných Salibách, Iži a v Bratislave-Dúbravke. Karol Godovič, veľmi agilný a dlhoročný člen SAS pri SAV, sa natrvalo zapísal do dejín slovenskej archeológie.

D. Bialeková

NOVÍ ČLENOVIA

Alžbeta Babicová, Eva Gáliková, Stanislava Gogová, Róbert Jurík, Miroslava Krasková, Ivana Rezetová, Zuzana Slivenská, Pavol Steiner, Slavomíra Strechayová, František Žák, Marián Žemla.

REDAKČNÁ VÝZVA

Redakcia Informátora SAS pri SAV oznamuje všetkým záujemcom o uverejnenie príspevkov, že rukopisy môžu zaslať na adresu uvedenú v tirázi do 31. júla 1996 (anonsy o akciách, ktoré sa už realizovali alebo budú realizovať, o nových knihách, projektoch, výskumoch, náleزوach, jubileánoch členov SAS, teda o všetkom, čo súvisí s činnosťou Slovenskej archeologickej spoločnosti a so záujmami jej členov).